

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 191/2018-33

Ústavný súd Slovenskej republiky neverejnou zasadnutím 13. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedu senátu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Ivetty Macejkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudkyne Jany Baricovej v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti MP Commerce s. r. o., Stará Prievozska 2, Bratislava, zastúpená advokátskou kanceláriou Karkó, s. r. o., advokátska kancelária, Sad na Studničkách 1029/32, Žilina, v ktorej mene koná advokát Mgr. Richard Karkó, konateľ, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti MP Commerce s. r. o. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti MP Commerce s. r. o. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 585,76 eur (slovom päťstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatšesť centov), ktorú j e Najvyšší súd Slovenskej republiky p o v i n n ý zaplatiť na účet jej právneho zástupcu advokátskej kancelárii Karkó, s. r. o., Sad na Studničkách 1029/32, Žilina, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. marca 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti MP Commerce s. r. o., Stará Prievozská 2, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátskou kanceláriou Karkó, s. r. o., advokátska kancelária, Sad na Studničkách 1029/32, Žilina, v ktorej mene koná advokát Mgr. Richard Karkó, konateľ, ktorou namietala porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že obchodná spoločnosť C.T.M.C. SLOVAKIA, s. r. o. (ďalej len „žalobca“), sa žalobou domáhala určenia, že záložné právo na záloh tvorený nehnuteľnosťami vo vlastníctve žalobcu, ktoré bolo zriadené zmluvou o predaji časti podniku č. 1849/1997 z 28. februára 1997 a zmluvou o zriadení záložného práva č. 1849/1997/Z zo 7. mája 1997 uzatvorenými medzi žalobcom ako záložcom a Fondom národného majetku Slovenskej republiky ako záložným veriteľom, zaniklo. Žalovanou

v tomto konaní bola sťažovateľka, ktorá mala predmetnú pohľadávku nadobudnúť od spoločnosti U T TRADING/CYPRUS/LIMITED.

Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) vo veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 19 Cb 174/2012 z 29. mája 2015 tak, že určil, že špecifikované záložné právo zaniklo, keďže žalobca zaplatil žalovanému (sťažovateľke) celú dlžnú sumu zabezpečenú záložným právom, síce až po začatí výkonu záložného práva prostredníctvom priameho predaja tretej osobe, avšak ešte pred jeho vykonaním, pretože vykonanie záložného práva priamym predajom má byť podmienené povolením vkladu vlastníckeho práva k zálohu do katastra nehnuteľností. Uvedené záložné právo tak malo zaniknúť zánikom zabezpečenej pohľadávky.

3. Sťažovateľka sa proti rozsudku okresného súdu odvolala z dôvodu, že okresný súd rozhodol o určení, že záložné právo zaniklo ako celok napriek tomu, že v konaní nevystupovali na strane žalovaných všetky pasívne vecne legitimované subjekty, keďže sťažovateľka tvrdí, že zmluvou o postúpení pohľadávky z 29. novembra 2010 nenadobudla záložným právom zabezpečenú pohľadávku za obdobie od 1. decembra 2003 do 6. júla 2004. Sťažovateľka tiež v odvolaní argumentovala, že záložné právo bolo vykonané ešte pred plnením zo strany žalobcu a úhrady žalobcu boli započítané na pohľadávky sťažovateľky, ktoré neboli zabezpečené záložným právom.

Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 13 Cob 379/2015 z 18. mája 2016 rozsudok okresného súdu z 29. mája 2015 v celom rozsahu potvrdil, pričom k námietke, že na strane žalovaného nevystupovali všetky pasívne vecne legitimované subjekty, uviedol, že ide o námietku, ktorú sťažovateľka mala po prvýkrát použiť až pri odvolaní a nepredložila ani zmluvu o postúpení pohľadávok z 29. novembra 2010, z ktorej by mala táto skutočnosť vyplývať.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré odôvodnila dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), keďže tvrdila, že nemala byť jediný pasívne vecne legitimovaný subjekt a vecnú legitimáciu mal pritom súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd skúmať z úradnej povinnosti, a dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže podľa

sťažovateľky rozhodnutie odvolacieho súdu bolo závislé od právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Malo ísť podľa sťažovateľky o otázku, či je výkon záložného práva priamym predajom zálohu – nehnuteľnosti tretej osobe zavŕšený až nastúpením vecno-právnych účinkov kúpnej zmluvy, t. j. rozhodnutím o povolení vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. Sťažovateľka v rámci dovolacích dôvodov poukázala aj na nesprávne právne posúdenie veci.

Najvyšší súd napadnutým uznesením sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 dovolanie sťažovateľky odmietol, pričom sa zaoberal len dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP. Dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ani ďalším namietaným nesprávnym právnym posúdením sa vôbec nezaoberal s odôvodnením, že v zmysle uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo/2/2017 nie je možné v dovolaní kumulovať dovolacie dôvody podľa § 420 a § 421 ods. 1 CSP.

5. Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu a uvádza, že *„Prezentovaný názor, hoc v súlade s Uznesením veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR sp. zn. 1 VCdo/2/2017, nie je podľa názoru sťažovateľa správny a ani spravodlivý.*

V prvom rade poukazuje sťažovateľ na to, že v žiadnom ustanovení CSP nie je uvedené, že dovolacie dôvody podľa § 420 CSP a 421 ods. 1 CSP nie je možné kumulovať. Takýto úmysel zákonodarcu navyše nevyplýva ani z dôvodovej správy. Vylúčenie kumulácie dovolacích dôvodov je pritom tak zásadnou otázkou, že v prípade, ak by zákonodarca taký úmysel mal, s určitosťou by to v príslušných zákonných ustanoveniach výslovne uviedol. Jednoducho povedané, dovolací súd sa svojím formalistickým výkladom zákona rozhodol, že kumulovať dovolacie dôvody nie je možné, a to bez akejkoľvek opory v ustanoveniach CSP. Postup súdov, vrátane súdu dovolacieho, by mal pritom vychádzať zo zákona, tento interpretovať a aplikovať v súlade s materiálnym poňatím práva, a nie z nejakých predpokladov a domniek, ktoré navyše ani nie sú zadefinované v príslušných ustanoveniach zákona. V danom prípade tak podľa názoru sťažovateľa dovolací súd vychádzal z názoru veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR, ktorý zákon (CSP) nevyložil, ale zmenil, čo je však v právnom systéme SR úlohou zákonodarcu.“

6. Sťažovateľka tiež v sťažnosti argumentovala tým, že k porušeniu jej práva na spravodlivý proces nedošlo primárne tým, že na strane žalovaných nevystupovali všetky pasívne legitimované subjekty, ale tým, že sa súdy s touto skutočnosťou napriek jej namietaniu vôbec nezaoberali, pričom sa malo ísť o posúdenie základnej procesnej podmienky konania. Sťažovateľka zároveň tvrdí, že dovolací súd nesprávne vyhodnotil subjektívnu stránku prípustnosti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (objektívnu prípustnosť dovolací súd pripustil), keďže sťažovateľka bola v konaní neúspešná a zároveň bola zaviazaná nahradiť žalobcovi aj trovy konania, teda bola rozhodnutím odvolacieho súdu negatívne dotknutá a bola jej spôsobená ujma.

7. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.11.2017, č. kon. 2Obdo/74/2016 porušené bolo.

II. Ústavný súd Slovenskej republiky Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30.11.2017, č. kon. 2Obdo/74/2016 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

III. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia na účet advokátskej kancelárie Karkó s.r.o., vedený v Tatra banka, a.s., pobočka Žilina, [REDAKOVANÉ] do 2 mesiacov od právoplatnosti vydaného rozhodnutia.“

8. Ústavný súd uznesením sp. zn. III. ÚS 191/2018 z 22. mája 2018 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

9. Podľa § 51 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) po prijatí veci na ďalšie konanie ústavný súd listom upovedomil o podanej sťažnosti aj účastníka konania,

v ktorom bolo vydané napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, a to obchodnú spoločnosť C.T.M.C. SLOVAKIA, s. r. o., ktorá bola v spore so sťažovateľkou žalobcom. Na list ústavného súdu, ktorý jej bol doručený 10. júla 2018, však spoločnosť nereagovala a svoje právo vyjadriť sa nevyužila.

10. Na výzvu ústavného súdu sa k predmetu konania vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 6. augusta 2018. Vo vzťahu k retroaktívnej aplikácii záverov z uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo/2/2017 z 19. apríla 2017 uviedla, že tento argument sťažovateľky nemôže obstať, a poukázala pritom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/2017 z 19. marca 2018, podľa ktorého *„účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retroaktívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.“*. Pokiaľ najvyšší súd postupoval podľa uznesenia veľkého senátu, postupoval pritom podľa ustanovenia § 48 ods. 3 prvej vety CSP, podľa ktorej právny záver vyjadrený v rozhodnutí veľkého senátu je pre senáty najvyššieho súdu záväzný. Keďže aj v konaní pred ústavným súdom došlo k zmene judikatúry vo vzťahu k možnosti kumulácie dôvodov dovolania, a to uznesením pléna ústavného súdu o zjednotení právnych názorov sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018, ktorý bol následne prezentovaný aj v ďalších rozhodnutiach ústavného súdu, ponecháva otázku porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru na posúdenie ústavnému súdu.

Vo vzťahu k ďalším námietkam sťažovateľky, a to že sa dovolací súd nesprávne vysporiadal so subjektívnou stránkou prípustnosti dovolania a vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, zdôraznila, že sťažovateľka nebola postupom odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie dotknutá na svojich právach, neutrpela žiadnu ujmu a jej postavenie sa nezmenilo. Vo vzťahu k údajnému nedostatku svojej pasívnej legitímácie, ktorú sťažovateľka namietala, najvyšší súd uviedol, že sama sťažovateľka ďalšie pasívne legitímované subjekty neoznačila, z aktuálneho listu vlastníctva, ako uviedol odvolací súd, nevyplynula existencia iného záložného veriteľa, a navyše je posúdenie vecnej legitímácie

v spore otázkou právnou a nejde o vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

V závere stanoviska predsedníčka najvyššieho súdu v súlade s § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde oznámila, že netrvá na ústnom pojednávaní a s upustením od ústneho pojednávania súhlasí.

11. Sťažovateľka sa prostredníctvom svojho právneho zástupcu vyjadrila svojím podaním doručeným ústavnému súdu 19. septembra 2018, kde zopakovala svoje námietky smerujúce k nesprávnosti záverov uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu vo vzťahu k možnosti kumulácie dovolacích dôvodov, na ktoré sa najvyšší súd v napadnutom uznesení odvolával a zdôraznila, že správnosť jej argumentácie už bola potvrdená aj uznesením ústavného súdu sp. zn. Plz. ÚS 1/2018 o zjednotení právnych názorov senátov.

Sťažovateľka tiež vyjadrila nesúhlas s tvrdením najvyššieho súdu, že poukázala na nedostatok pasívnej vecnej legitímácie až v podanom odvolaní, keďže k súdnemu spisu vo veci samej mal byť pripojený iný spis, kde sa zmluva o postúpení pohľadávky z 29. novembra 2010 nachádzala a z ktorej malo byť podľa sťažovateľky zrejmé, že nie je vlastníkom celej zabezpečenej pohľadávky, a preto nemohla byť v konaní jediným pasívne vecne legitimovaným subjektom, keďže predmetom konania bolo určenie, že záložné právo zaniklo ako celok. Porušenie svojich práv preto vidí v tom, že súd prvej inštancie neskúmal vecnú legitímáciu z úradnej povinnosti, touto námietkou sa vôbec nezaoberal, odvolací súd sa touto skutočnosťou zaoberať odmietol, pričom malo ísť o posúdenie základnej procesnej podmienky konania, ktorej splnenie bolo obligatórnym predpokladom na to, aby bolo vôbec možné podanej žalobe vyhovieť.

Subjektívna stránka odvolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP tak bola naplnená tým, že napriek základným procesným nedostatkom konania bola sťažovateľka v konaní neúspešná a zároveň bola zaviazaná nahradiť žalobcovi trovy konania.

Sťažovateľka vyjadrila v závere súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

12. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania upustil podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie vecí.

II.

13. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 131 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy v trojčlenných senátoch. Senát sa uznáva nadpolovičnou väčšinou svojich členov.

16. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

17. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

20. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

III.

21. Podstatu sťažnosti sťažovateľky predstavuje jej tvrdenie, že uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017, ktorým bolo dovolanie sťažovateľky v spore o určenie, že záložné právo zaniklo, odmietnuté, bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tomto uznesení sa najvyšší súd zaoberal len dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP, vo vzťahu ku ktorému pripustil objektívnu prípustnosť dovolania, avšak nebola podľa neho naplnená subjektívna stránka, keďže rozhodnutím odvolacieho súdu nebola sťažovateľka negatívne dotknutá z procesného hľadiska a nebola jej spôsobená ujma dopadajúca na jej pomery. Dovolacím dôvodom

podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako ani ďalším namietaným nesprávnym právnym posúdením sa najvyšší súd vôbec nezaoberal s odkazom na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017, v zmysle ktorého nie je možné dovolacie dôvody kumulovať.

22. Ústavný súd už vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uviedol, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť.

23. Podľa konštantnej judikatúry úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne ľudskoprávnou medzinárodnou zmluvou. Posúdenie skutkovej otázky všeobecným súdom by sa mohlo stať predmetom prípadnej kritiky zo strany ústavného súdu len v prípade, ak by závery, ktoré všeobecný súd zo zisteného skutkového stavu vyvodil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne (I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

24. Ústavný súd sa najskôr zaoberal námietkou sťažovateľky, ktorá smerovala voči postupu najvyššieho súdu, ktorý sa v napadnutom uznesení zaoberal len dovolacím dôvodom podľa § 420 ods. písm. f) CSP, no ďalším sťažovateľkou označeným dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako ani namietaným nesprávnym právnym posúdením sa

najvyšší súd vôbec nezaoberal s odkazom na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 V Cdo 2/2017.

25. Zákaz kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania bol od prijatia rozhodnutia veľkého senátu predmetom všeobecnej diskusie a kritiky odbornej verejnosti. Vzhľadom na nejednotnosť názorov ústavného súdu v otázke posúdenia ústavnej konformnosti takéhoto názoru vyjadreného v označenom uznesení veľkého senátu aplikovaného vo viacerých prípadoch bol aj predmetom zjednotenia názorov v pléne ústavného súdu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, pričom v konaní vedenom pod sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 bolo 25. apríla 2018 prijaté uznesenie pléna ústavného súdu s ďalej uvedeným stanoviskom, ktorým sú jednotlivé senáty podľa § 6 poslednej vety zákona o ústavnom súde pri rozhodovaní v ďalších obdobných veciach viazané (III. ÚS 82/2018).

26. V zmysle stanoviska pléna ústavného súdu *„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.*

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (PLz. ÚS 1/2018).“.

III. senát ústavného súdu sa s prijatým stanoviskom pléna plne stotožňuje a v podrobnostiach naň odkazuje.

27. Ústavný súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že predmetné stanovisko pléna ústavného súdu je aplikovateľné aj na vec sťažovateľky, pretože najvyšší súd neposúdil súbežne uplatnené dôvody prípustnosti jeho dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421

ods. 1 písm. b) CSP, ale obmedzil sa len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obdo 74/2016 z 30. novembra 2017 (bod 1 výroku nálezu).

28. Ústavný súd sa ďalej ako obiter dictum vyjadril aj k námietke sťažovateľky, ktorá smerovala voči záveru najvyššieho súdu o tom, že nie je daný dovolací dôvod podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP. Z obsahu napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že najvyšší súd vo vzťahu k tomuto dôvodu prípustnosti a dôvodnosti dovolania sťažovateľky uviedol:

„Podstatná časť argumentácie dovolateľa, odôvodňujúca prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa ust. § 420 písm. f) C.s.p., v prejednávanej veci smerovala k nesprávnemu postupu súdov v procese skúmania, či na strane žalovaného vystupujú všetky pasívne vecne legitimované subjekty.

Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti subjektívnu a objektívnu stránku. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné. Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie (hoci aj proti rozhodnutiu objektívne napadnuteľnému týmto opravným prostriedkom). Takým dôvodom je skutočnosť, že postupom odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie, bol dovolateľ po procesnej stránke negatívne dotknutý a bola mu spôsobená ujma dopadajúca na jeho pomery.

Z objektívnej stránky, podané dovolanie žalovaného je prípustné, ako dovolací súd už konštatoval vyššie a pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania bolo potrebné vziať na zreteľ to, že žalovaný z procesného hľadiska (ktoré je v tomto zmysle rozhodujúce) nemôže byť negatívne dotknutý ním namietaným postupom odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie.

Z uvedeného dôvodu dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie v danom prípade podáva ten, kto na dovolanie nie je (subjektívne) oprávnený, lebo žalovaný postupom

odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie nebol dotknutý na svojich právach, neutrpel postupom súdu žiadnu ujmu a jeho postavenie sa vôbec nezmenilo.

Napriek uvedenému, dovolací súd podotýka, že z obsahu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd sa odvolacou námietkou žalovaného (ktorá je totožná s dovolacou), náležite vysporiadal. Pričom odvolací súd poznamenal, že z výpisu z listu vlastníctva týkajúceho sa predmetných nehnuteľností nevyplýva existencia iného záložného veriteľa okrem žalovaného.“

Pre úplnosť sa ústavný súd oboznámil aj s odôvodnením Krajského súdu v Žiline ako súdu odvolacieho, ktorý v rozsudku sp. zn. 13 Cob 379/2015 z 18. mája 2016 potvrdil rozhodnutie prvostupňového súdu v merite veci a vo vzťahu k námietke sťažovateľky v podstatnom uviedol:

„Napriek uvedeným záverom ohľadom novo tvrdenej námietky žalovaného, že v konaní na strane žalovaného nevystupovali všetky pasívne vecne legitimované subjekty, krajský súd uvádza, že z obsahu spisového materiálu nevyplývalo, že by nositeľom záložným právom zabezpečenej pohľadávky mal byť akýkoľvek ďalší subjekt odlišný od žalovaného. Žalovaný ohľadom tohto svojho vyjadrenia odkázal na Zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 29.11.2010, ktorej predmetom nemali byť pohľadávky podľa zmluvy o predaji časti podniku za obdobie od 01.12.2003 do 06.07.2004. Túto zmluvu však žalovaný v konaní nepredložil. Existencia iného záložného veriteľa nevyplývala ani z listu vlastníctva [REDAKOVANÉ], kde ako záložný veriteľ bol pôvodne evidovaný výlučne Fond národného majetku SR a následne na základe zmluvy o postúpení pohľadávok je ako záložný veriteľ evidovaný žalovaný. Za situácie, kedy existencia akéhokoľvek iného záložného veriteľa v konaní nebola preukázaná, nemohla obstať námietka žalovaného v tom smere, že v konaní neboli zúčastnení všetci pasívne legitimovaní záložní veritelia.“

29. Vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky sa v stanovisku k sťažnosti vyjadrila aj predsedníčka najvyššieho súdu, ktorá zopakovala, že sťažovateľka si tento argument po prvýkrát uplatnila až v odvolacom konaní, pričom nešlo o výnimku z ustanovenia § 205a ods. 1 OSP (v tom čase účinného). Sťažovateľka tvrdila, že postavenie záložného veriteľa mali aj niektoré iné subjekty, tieto však v odvolaní, dovolaní a ani dokonca v ústavnej sťažnosti nekonkretizovala.

30. Existenciu dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP videla sťažovateľka v takom postupe odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej tvrdenia skúmaním pasívnej vecnej legitímácie nezaoberal a len stroho konštatoval, že sťažovateľka v konaní nepredložila zmluvu o postúpení pohľadávky z 29. novembra 2010 a prvýkrát túto námietku uplatnila až v odvolaní. Danosť tohto dovolacieho dôvodu tkvie podľa sťažovateľky v tom, že bola v konečnom dôsledku v konaní neúspešná a zároveň bola zaviazaná zaplatiť trovy konania.

31. S takto koncipovanou argumentáciou sťažovateľky sa však ústavný súd nemôže stotožniť.

Na to, aby sa niekto stal účastníkom konania, netreba, aby bol účastníkom hmotno-právneho vzťahu, o ktorý v konaní ide; stačí, ak podá žalobu (v takom prípade sa stáva žalobcom) alebo aby bola proti nemu podaná žaloba (v takom prípade sa stáva žalovaným). Či však bude žalobca v spore úspešný, závisí od toho, či je účastníkom hmotno-právneho vzťahu, z ktorého vyvodzuje žalobou uplatnený nárok. Pre označenie stavu vyplývajúceho z hmotného práva, kedy je jeden účastník subjektom práva a účastník na opačnej procesnej strane subjektom povinnosti, ktoré sú predmetom konania, sa v občianskom procesnom práve užíva pojem vecná legitímácia. Z hľadiska posúdenia vecnej legitímácie nie je rozhodujúce, či a na základe čoho sa určitá fyzická alebo právnická osoba len subjektívne cíti byť účastníkom určitého hmotno-právneho vzťahu, ale vždy iba to, či účastníkom objektívne je alebo nie je. Nedostatok aktívnej vecnej legitímácie znamená, že ten, kto o sebe tvrdí, že je nositeľom hmotno-právneho oprávnenia (žalobca), nie je nositeľom toho hmotno-právneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide; o nedostatok pasívnej vecnej legitímácie ide naopak vtedy, ak ten, o kom žalobca tvrdí, že je nositeľom hmotno-právnej povinnosti (žalovaný), nie je nositeľom hmotno-právnej povinnosti, o ktorú v konaní ide.“ (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 192/2004 citovaný v uznesení ústavného súdu III. ÚS 473/2017).

32. Podľa rozsudku najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 2 Cdo 205/2009 z 29. júna 2010 „Aktívnou vecnou legitímáciou sa rozumie také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu – žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva

procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta. To, že sa súd výslovne k vecnej legitímácii nevysloví, neznamená, že sa ňou v konaní nezaoberal. Tým, že prvostupňový súd rozhodol v prospech žalobcu, ktorému právo na náhradu škody priznal, implicitne rozhodol aj o tom, že žalobca je aktívne vecne legitímovaný na podanie predmetnej žaloby voči žalovanému, u ktorého súd dospel k záveru, že je pasívne vecne legitímovaný.“.

33. Sťažovateľka bola v spore o určenie, že záložné právo zaniklo, pasívne vecne legitímovaná, čo vyplývalo z jej hmotnoprávneho postavenia záložného veriteľa. Ako záložný veriteľ bola sťažovateľka uvedená na aktuálnom liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] pre kat. územie Kysucké Nové Mesto. Dôvodom na uplatnenie žaloby o určenie zo strany žalobcu bola skutočnosť, že sťažovateľka v postavení záložného veriteľa si začala formou priameho predaja podľa § 151m ods. 6 Občianskeho zákonníka výkon záložného práva realizovať, pričom žalobca v žalobe tvrdil, že pohľadávka, ktorá bola zabezpečená záložným právom, bola z jeho strany už splnená v celom rozsahu.

Ak prvostupňový súd rozhodol tak, že žalobe vyhovel, znamená to, že dospel k záveru, že sťažovateľka v postavení žalovaného je pasívne vecne legitímovaná, čo vyplynulo z jej hmotnoprávneho postavenia záložného veriteľa. Z obsahu ústavnej sťažnosti, vyjadrenia sťažovateľky ani z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu pritom ani nevyplýva, že by sťažovateľka nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie tvrdila. Pokiaľ mala obrana sťažovateľky v konaní o určenie, že záložné právo zaniklo, spočívať na tvrdení, že postavenie záložného veriteľa majú aj iné subjekty, mala túto skutočnosť jednoznačne tvrdiť a na jej preukázanie predložiť dôkazy.

Nemožno prisvedčiť ani tvrdeniu sťažovateľky, že sa jej odvolacou námietkou o tom, že nemala byť v spore jediným žalovaným, odmietol krajský súd zaoberať. Napriek tomu, že krajský súd skonštatoval, že ide zo strany sťažovateľky o novo tvrdenú námietku, v odôvodnení svojho rozhodnutia sa s ňou vysporiadal. Uviedol pritom, že z obsahu spisového materiálu nevyplývalo, že by nositeľom záložným právom zabezpečenej

pohľadávky mal byť akýkoľvek ďalší subjekt, sťažovateľka bola ako jediný záložný veriteľ evidovaná na liste vlastníctva a zmluvu o postúpení pohľadávky, ktorá mala podľa sťažovateľky existenciu ďalších záložných veriteľov preukazovať, sťažovateľka nepredložila. Toto v napadnutom uznesení skonštatoval aj najvyšší súd a dospel k záveru, že týmto postupom odvolacieho súdu, ako aj súdu prvej inštancie z procesného hľadiska (ktoré je v prípade tohto dovolacieho dôvodu rozhodujúce) nemohla byť sťažovateľka negatívne dotknutá. Najvyšší súd teda dospel k záveru, že nebol naplnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

34. Ústavný súd vo svojej judikatúre stabilne zastáva názor, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 222/2012).

35. Vzhľadom na uvedené dospel ústavný súd k záveru, že najvyšší súd v napadnutom uznesení primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reagoval na sťažovateľkou uplatnený dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP. Tento záver najvyššieho súdu považuje ústavný súd za akceptovateľný a udržateľný, a preto nemá dôvod do napadnutého uznesenia v tejto časti zasahovať.

Uvedený záver však nič nemení na výroku ústavného súdu, ktorým vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak z dôvodu, že najvyšší súd sa nevysporiadal so všetkými dôvodmi prípustnosti dovolania, tak ako ich sťažovateľka uplatnila vo svojom dovolaní (bod 28 nálezu).

36. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie, zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

37. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

38. Sťažovateľka v sťažnosti nežiadala priznať finančné zadosťučinenie, preto ústavný súd viazaný sťažnosťou o priznaní finančného zadosťučinenia nerozhodoval.

39. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

40. Sťažovateľka v sťažnosti žiadala priznať náhradu trov právneho zastúpenia, ktorých výšku nevyčíslila.

41. Ústavný súd vzhľadom na výsledok meritórneho prerokovania sťažnosti považoval za potrebné priznať sťažovateľke náhradu trov konania za tri úkony právnej služby poskytnutej jej právnym zástupcom, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia, ako aj za písomné podanie – sťažnosť a podanie vyjadrenia k stanovisku najvyššieho súdu.

42. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 13 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Základná sadzba odmeny (vypočítaná z priemernej mesačnej mzdy v hospodárstve Slovenskej republiky zverejnenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2018 je 153,50 € a hodnota režijného paušálu je 9,21 €. Trovy konania spolu (s DPH) predstavujú sumu 585,76 €, ktorých náhrada bola priznaná sťažovateľke (bod 3 výroku nálezu).

43. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok; to neplatí, ak rozhodnutím orgánu medzinárodnej organizácie zriadeného na uplatňovanie medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná, vznikne Slovenskej republike povinnosť v konaní pred ústavným súdom znovu preskúmať už prijaté rozhodnutie ústavného súdu.

V Košiciach 13. novembra 2018